

Leto IV.

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Letna naročnina 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

NA MEJAH

Štev. 4.

Ček, račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo:
Jesenice, Krekov dom

Jesenice, 15. februarja 1939

Dne 10. februarja 1939 je umrl

PAPEŽ PIJ XI.

veliki prijatelj delavstva vsega sveta in avtor socialne okrožnice
Quadragesimo anno.Tudi slovensko delavstvo se ga bo z vneto hvaležnostjo spominjalo!
Naj ostane priprošnjik revnih pri božjem Sinu!

Družinske plače

Pred dnevi smo prejeli prispevek za naš list, v katerem naš sotrudenik opozarja na to, da je delavcu treba oskrbeti družinske plače. Pravi, da so povprečne razmere danes na Jesenicah take, da se s sedanjo plačo vsekakor more preživljati samski delavec, ni pa zadostna ta plača za delavca s številno družino. V svojem razmotrivanju podaja naš sotrudenik tudi praktičen predlog za Jesenice, naj bi KID svoje izdatke za poletne izlete svojega delavstva naklonila rajši delavcem, družinskim očetom. Prizadevanje in izdatki KID za te izlete so vsekakor hvalevredni in je treba podjetju priznati dobro voljo, vendar pa bi poraba teh izdatkov za delavske družine bila socialno pravičnejša.

To nam je dalo povod, da spregovorimo v tej številki nekaj besed o pravičnih oziroma družinskih plačah. Človek je ustvarjen za delo kakor ptica za letanje. To je ugotovil že stari Job. Tudi ni delo za človeka nobena sramota, ampak čast. Večina ljudi mora z rokami delati, da se pošteno preživi. Tudi to ni nobena sramota, ampak čast, če človek za to, da se pošteno preživi, dela v tej ali oni obrti. Seveda, da se pošteno preživi! »Saj bi rad delal! Kako zelo rad, če bi se mogel z delom res pošteno preživeti! Toda delam kakor črna živina, a z ženo stradava, otroci so pa vsi raztrgani.« Tako upravičeno tarna marsikak delavec družinski oče. Prav res, če to ni krivično, kaj je potem še krivično na svetu. Plača mora biti taka, da delavec preživi z njo ne samo sebe, ampak tudi svojo družino. Dokler na svetu ne bo tako, bomo trdili, da gospodarstvo ni prav urejeno in ga bo treba preurediti. Ako so socialisti in komunisti zahtevo po družinskih plačah prevzeli v svoj program, moramo reči, da so se od nas prav naučili, le da so za doseg te ciljev privzeli napačna sredstva, ki ne bodo nikdar pravičnih ciljev dosegla.

Marsikateri podjetnik bo zahteval po dru-

žinskih plačah ugovarjal. »Ako naj plačam višje plače, kakor jih plačujem, potem rajši zaprem svoj obrat, kajti v svojo zgubo in svoj gotov propad vendar ne bom vodil gospodarstva!« Ob zahtevi po družinskih plačah, ki jih brezpogojno imenujemo pravične plače, nikakor ne mislimo na krivično zahtevo do posameznih podjetnikov. Radi priznamo, da cela vrsta podjetnikov pri današnjih razmerah ne more plačevati družinskih plač. Toda zaradi tega še nikakor ne moremo odstopiti od svojih zahtev. Delavec je vreden plačila, in sicer pravičnega plačila. Družinske plače zahteva tudi papež Pij XI. v svoji znameniti delavski okrožnici Quadragesimo anno. Pa tudi Pij XI. se dobro zaveda težav glede možnosti izplačevanja družinskih plač. Če pa kljub temu zahteva družinske plače, je to znamenje, da ne zahteva nič nemogočega. »Ko se določa višina plač, je treba gledati tudi na položaj podjetja in podjetnika. Nepravično bi se zahtevalo take čezmerne plače, ki jih podjetje ne more prenašati, ne da bi propadlo in potegnilo s seboj v nesrečo tudi delavstvo. Seveda, če nosi premajhne dohodke zaradi podjetnikove malomarnosti, nepodjetnosti ali neskrbi za tehnični in gospodarski napredek, to ni upravičen vzrok, da bi se delavcem plače zmanjševale.« Tukaj opazimo neko nasprotje. Delavec se godi krivica, ker ne dobivajo pravičnih plač, a zopet podjetja ne zadeva krivda, ker jih dajati ne more. Kdo je torej kriv? Kje je krivda, kje krivica? Krive so gospodarske razmere, krivo je to, da gospodarstvo na splošno v današnji družbi ni prav urejeno. To pa je ravno tako imenovano socialno vprašanje, ki ga je treba rešiti. Papež opozarja najbolj na pravo razmerje cen; če bi cene bile prave, bi bile tudi plače lahko prave, ker se v cenah izraža sicer ne samo delo, toda vendar tudi delo. Čim več dela je treba za kako stvar, tem višja mora biti cena. A kdo naj to razmerje

Z Jesenic

Koliko smo popili na Jesenicah. V letu 1938. so Jeseničani popili: vina 3.465,35 hl, vinskega mošta 71,40 hl, špirita 94,83 hl, piva 1.038,33 hl, žganja 130,21 hl, rumakonjaka 25,71 hl, likerjev 24,95 hl. Od te količine je bila namreč plačana občinska trošarina. Če se je popilo kaj, kar ni prišlo pod trošarino, nimamo poročila.

Podružnica »Slovenca«. Že z decembrom prejšnjega leta je uprava lista »Slovenca« organizirala na Jesenicah posebno svojo podružnico za upravo in dopisništvo. Nahaja se v Krekovem domu v prostoru poleg trgovine s posebnim vhom. Tu se torej naroča »Slovenec« in vsi naši listi (Domoljub, Slovenski dom, Bogoljub, Na mejah), tu se plačuje naročnina, se naročajo inserati in oddajajo jeseniški dopisi. Opozarjamo zlasti naša društva, da tu oddajajo objave za društvene zadeve. Poskrbljeno je tudi, da ne bo več nihče vtihotaljal v »Slovenca« raznih poročil, ki niso v skladu z našim gibanjem na Jesenicah.

Naš poslanec dr. Albin Šmajd bo vsak teden ob ponedeljkih na Jesenicah v Krekovem domu. Jeseničanom in tudi drugim, ki imajo bliže na Jesenice nego v Radovljico, bo s tem zelo ustrezno. V nedeljo 12. februarja je poslanec poročal na širši seji JRZ v Radovljici (okrajna seja) o sedanjem političnem položaju. Izvršil je več intervencij v zadevah našega okraja.

Dr. Aleš Stanovnik in njegovi politični tovariši še vedno ženejo tožbe ali pa zastopajo tožbe proti našim ljudem zaradi teh in onih žaljk, ki so jih slišali v času

volilne borbe. Prva je bila tožba dr. Stanovnika, ker so mu baje očitali, da je izdajalec. Sedaj teče zanimiva njegova pravda proti našemu listu. Iz te pravde bo prišlo na dan obilo zanimivosti, ki interesirajo vse naše bralce. Ko bo zadeva končana, bomo o tej stvari obširneje poročali, da zadostimo upravičenim željam naših bralcev. Pred nekaj dnevi je bila končana tožba proti sedmim našim fantom zaradi nekaterih cestnih volilnih sporov, kakor se dogajajo ob vsakih volitvah. Če strogo vzamemo, so bile nepravilnosti na obeh straneh, kar je z ozirom na volilno borbo in navdušene mlade ljudi pač umljivo. Naši fantje so bili pozvani, če hočejo tožiti nasprotnika zaradi takega volilnega delikta, ki ga je ugotovila politična oblast. Odgovorili so, da ne tožijo pod pogojem, če tudi nasprotna stranka ne bo razpravljala volilnih stvari pred sodiščem. Ker je pa nasprotna stran šla pred sodišče, so tudi naši fantje vložili tožbo. Sodišče je večino naših obtožencev oprostilo. Nekateri so bili obsojeni le pogojno. Nasprotna stran je bila obsojena brezpogojno. Ali je to modro? Ali je to pametno? Komu naj to koristi? Delavcem gotovo ne. Ti si zaradi tožb in zlasti zaradi takih tožb ne bodo mogli zidati niti bajt, kaj šele palač. Toda nekaterim tožbe nesejo in taki si lahko zidajo palače. Ker ubogi delavci stroškov za te vsiljene tožbe ne bodo mogli sami nositi, se snuje odbor, ki bo na Jesenicah pobiral darove, da se bodo lahko plačali advokati.

Politično življenje. Po sijajni zmagi, ki si jo je priboril slovenski narod pri zadnjih volitvah, je med našim narodom zavladalo splošno zadovoljstvo. Malo nerazumljivo je bilo samo to, da je po prvi rekonstrukciji vlade po volitvah manjkal v vladi naš voditelj dr. Anton Korošec. Točno menda ni nihče vedel, zakaj je tako. Vse splošno so pa bili naši trdnega in pravilnega

uredi, če prizadevanje delavcev samih in gospodarjev ne pomaga, mora poseči vmes javna oblast, saj je to zahteva obče blaginje.

Družinske plače bo mogoče uvesti le na ta način, da se zakonito ustanovi fond, v katerega plačujejo podjetja in deloma tudi delavci in ki se delno množi s splošnimi državnimi dohodki. V tovarni in vobče pri podjetniku dobijo vsi delavci (samski in poročeni) samsko plačo. Družinski očetje pa dobe iz omenjenega fonda dodatek po številnosti družine.

Oblast ureja take stvari z zakoni in naredbami. To navadno ne gre hitro. Potrebni so daljši postopki. Začasno more pomagati vsaj nekaterim družinam krščanska ljubezen. Treba je poskrbeti, da se ustanove zasebna in javna društva, ki bi pomagala. Če vse to še ni zadostno,

je dejal papež, je dolžnost javne oblasti, da dopolni nezadostne moči zasebnikov, zlasti v zadevi, ki je za splošni blagor tako važna, kakor je ljudi vredno življenje družin. Ponekod uvažajo države zavarovanje za bolezen, starost in brezposelnost. Tudi pri nas je tako. Pri vsem tem se moramo zavedati, da gre za pravice delavcev. Nekateri, pravi papež, so hoteli vso pomoč naložiti ljubezni »kakor da bi ljubezen morala pokrivati krivice, ki jih zakonodavci niso le molče trpeli, temveč včasih celo odobravali«. Ne samo ljubezen, ampak »socialna pravičnost zahteva, da se plače kolikor mogoče tako uravnajo, da more čim največ delavcev dobiti dela in primernih dohodkov za življenje«. To bo pa mogoče le s preuredbo vseh socialnih in gospodarskih razmer.

Kakšne bodo bodoče Jesenice

(Poročilo ing. arh. J. Platnerja k programu za izvedbo regulacijskega načrta. — Nadaljevanje in konec.)

Za smučarsko skakalnico se je rezerviralo mesto v Mežaklji približno nasproti kurilnice. To mesto je po mnenju merodajnih strokovnjakov najprimernejše.

Po določitvi teh prostorov se je preštudiral obstoječi in bodoči cestni promet. Skozi Jesenice so predvidene tri glavne vzdolžne prometne žile, in sicer:

1. Državna cesta št. 2. v širini 12 m, rekonstruirana po smeri stare trase, s koncem na novo smer proti Hrušici z izognitvijo Kopavnika.

2. Nova 8 m široka cesta, kot odcep od državne ceste št. 2. pred tovarno, rekonstruirana v smeri obstoječe v podaljšku Cojzove in Kralja Petra ceste, z odcepom pri Hermanu in od tu dalje v ravni črti med Savo in železnico v smeri proti Hrušici, izognivši se športnega zemljišča.

3. Nova 8 m široka cesta v smeri obstoječe Zasavske ceste, vodeče iz Poljan, izognivši se velikih ovinkov mimo obstoječih hiš ob Savi za tovarniškimi barakami, v smeri Pod Mežakljo—Hrušica ob vzhodu Mežaklje.

Ta cesta predstavlja bodočo glavno in manjkajočo zvezo med Blejsko kotlino preko jeseniškega ozemlja in Gornjesavsko dolino. S to cesto je speljan nevarni in za mesto neprijetni tranzitni promet izven jedra mesta kot samega.

Poleg teh treh glavnih žil je predvidena še interna transverzalna cesta za osebni in lažji promet ob železnici, ki razbremenjuje državno cesto, in pa višinska cesta pod Mirco, Klobučno in Muravo, ki bo vezala vse severno ozemlje Jesenic od potoka Jesenica mimo farne cerkve do bodoče meščanske šole in gimnazije ter se bo zlija v državno cesto pred Krekovim trgom. Ta cesta, ki ima silno lepo pokrajinsko obeležje in ki v posameznih odsekih že obstoja, bo glavna prometna žila pešcev, posebno šolskih otrok, ki bodo posejali meščansko šolo oziroma gimnazijo, vsega severnega predela mesta.

Vse tri glavne in dve stranski transverzali vežejo medsebojno prečne smeri, ki so stvorjene že po obstoječih smereh ali pa po popolnoma novih predrtjih skozi nezazidane komplekse. Pri teh določbah so se vsestransko upoštevale terenske in posebno višinske razmere. Te prečne ceste so:

1. Cesta z mostom preko Save mimo apnenice, ki bo ena najvažnejših dohodnih cest za tovarniške delavce.

2. Prečna cesta v smeri obstoječega mostu mimo Hermana, Čuferjevega kopališča in temu nasproti stoječega bodočega delavskega doma, s podvozom, ki se bo končal na trgu pred kolodvorom. Ta prečna žila je glavna dohodna žila

za vse ozemlje Pod Mežakljo in proti Poljanam k jeseniškemu kolodvoru. S to cesto je rešen problem povezanosti kolodvora z velikim delom mesta na južni strani.

3. Odcep ceste od Kralja Petra ceste v obstoječi podvoz za hotelom »Triglav«. To je glavna zveza, pretežno trgovskega značaja, ki veže ozemlje, določeno za malo industrijo in obrt, s tovarnim kolodvorom in carinskimi ter javnimi skladišči, ne da bi motila promet na obstoječih cestah.

4. Zveza štirih transverzalnih cest z mostom preko Save, s podvozom pod železnico, ki se končuje v državno cesto št. 2. mimo carinskih skladišč in hotela »Pošta«.

5. Prečna cesta, ki veže medsebojno vseh pet transverzal z mostom preko Save v smeri mimo Čuferja in na cesto proti Golici. To bi bila obenem najkrajša turistična cesta za avtomobiliste z Bleda k Sv. Križu.

6. Lokalna prečna cesta ob potoku Jesenica in cesta pri Žvagnovem mostu do državne ceste št. 2.

7. Kot silno važna se je odkrila cesta z mostom preko Save ter tunelom pod tovarniškim ozemljem v smeri Obrtniške ulice. Ta cesta bi imela velik pomen za tovarno samo, ker bi bila to najkrajša zveza za dotok vsega delavstva iz vseh smeri v tovarno. Zgrajena bi bila kot tunel in zvezana s stopnicami s tovarno. Ta tunel bi imel tudi velik vojaški pomen. V primeru bombnega napada bi lahko služil kot zaklonišče vsemu tovarniškemu delavstvu in dobrišnemu delu ostalega okoliškega prebivalstva. Ta cesta bi bila tudi najkrajša zveza med Bledom in državno cesto proti Koroški Beli.

S tem smo obdelali vse transverzalne in prečne ceste, ki tvorijo medsebojno posamezne kareje, ki bodo v regulacijskem načrtu preprežene s sekundarnimi cestami za lokalni promet.

Prihajam k obrazložitvi problema splošnega odvoda vod (kanalizacije).

Generalni sistem cestne kanalizacije je naslednji:

Celotni gradbeni rajon se razdeli v več predelov, odkoder se speljejo odpadne vode po zbiralnikih z zadostnim profilom in padcem v Savo, in sicer:

a) Predel pred Plavškim mostom in pokopališčem se spelje v kanalizacijo po zbiralnikih vzdolž obstoječega vzhodnega pokopališkega zidu v Savo.

b) Predel od pokopališča do carinarnice se kanalizira v smeri cerkvenih stopnic proti Savi.

c) Iz predela carinarnice do gostilne Peklar se odteka voda po zbiralnikih skozi podvoz v Savo.

d) Iz predela od ljudske šole do Peklarja po že obstoječem kanalu od Peklarja pod železnico v Savo pod mostom pri Hermanu.

e) Iz predela od ljudske šole do Ukove se odvode voda po zbiralnikih po Delavski ulici v Ukovo in od tu v Savo.

f) »Nova vas« se kanalizira delno po zbiralniku po Delavski ulici, deloma pa v Staro Ukovo. S tem je označen generalni sistem kanaliziranja,

ki je bil storjen na podlagi terenskih in obstoječih razmer.

Rešitev napajanja mesta z vodo je rešeno z mestnim vodovodom, ki ostane tudi v bodoče z vsemi svojimi napravami, le da se v primeru, da bi voda ne zadostovala, predvidi med Lavrincem in cerkvijo nov razbremenilni rezervoar, ki bo napajal z vodo celo naselje na desnem bregu Save.

S tem so prikazani v kratkih obrisih rezultati rešitve vseh glavnih problemov, ki jih vsebuje program za napravo bodočega »regulacijskega načrta«.

Spomini večne luči

Dvajset let bo preteklo letos, kar je nehalo biti srce Ivanu Cankarju, prav v tistem času, ko je slovenska zemlja, ona lepa slovenska zemlja, s katero je imel Cankar toliko in tako lepih besed, zadihala v boljše dni, v svobodo. Zdi se, kot da nam je prisijala ta zarja svobode kot plačilo za trpljenje tako velikih moč kot je bil Cankar in je iz te zarje vstalo sonce ter posvetilo v naša ponižna slovenska srca in v naše skromne domove, da smo se zavedli, da smo narod, ki je bil tlačjen, pa potrebuje sonca svobode.

Glasnik svobode, ki naj prisije nad domovino, je bil veliki Ivan Cankar, pevec materinske ljubezni, ki je plemenitila vsako njegovo besedo, in velik vernik, kateremu je Bog in njegovo delo dajalo vsebine. Tako se je njegovo delo zgostilo v treh besedah: mati, domovina, Bog. Videl je tedanje gnile razmere človeške družbe, opazoval ljudi v bedi in trpljenju ter doživljal vso krvavo vojno. Nič ni zato čudno, če je bičal, če je na grehoto kazal in videl povsod le temne sence in tako malo sonca.

Vendar, on je bil Slovenec, je ljubil slovenske matere in po njih Boga. To so vrednote, s katerimi nas je tako obilno obogatil in v katerih bo živel, dokler bo živel slovenski narod.

Jeseniško gledališče

„Tisočak v telovniku“, „Smuk-Smuk“ in še kaj.

V okviru tradicionalne predpusne razposajenosti nam je Aljaževa igralska družina Krekovega prosv. društva prikazala dvoje odskih del, in sicer komedijo »Tisočak v telovniku« in znano Bučarjevo spevoigro »Smuk-Smuk«.

Komedija »Tisočak v telovniku« nam kot odrsko delo ne odkriva bogve kakšne originalnosti: motiv kmečkega dekleta Mice in Andreja, sina bogatega Blažona, ki si želita ostvariti lasten dom, pa ju pri tem ovira Blažon, ki ne mara v svojo hišo poštarice, hčerke revnega krojača Iglia, od česar pa mora pod pritiskom nenadnih, seveda precej za lase privlečenih dogodkov odnehati in končno privoliti v »nujno« izpolnitev želja dveh mladih src. Osrednji lik, prav za prav stržen komedije, je oseba krojaškega vajenca Jakca, nekakega »Pavlihe« v malem, ki s svojimi, čisto prebrihtnimi domisleki pomaga medlemu ozadju komedije na noge.

Vloga Jakca je na najbolj doživet način podal g. Cegnar, ki je v tem primeru prekosil samega sebe. Njemu sta povsem enakovredno drugovala krojač Iglia g. Jeraše in Blažon g. Ahaca. Zaostajal je par ge. Znidarjeve in g. Sokliča, ki se nikakor nista mogla vživeti v kmečko šegavo domačnost in je njiju uspeh zaradi pretirane deklamacije, ki je izvenela tragično, izostal. Gdč. Zvezdovi, ki je igrala ženo krojača Iglia, pristajajo mnogo bolj mlajše vloge. Izmenjava z go. Znidarjevo bi vsekakor dala večji uspeh.

Manj uspela je bila spevoigra »Smuk-Smuk«, ki postane po živahnem prvem in deloma drugem dejanju zdolgočasna zadeva s popolnoma mrtvim koncem, ki ga ne more rešiti mrti živahna zaključna pesem. Mrtvost v zadnjem dejanju je stopnjevala še razklana in neučinkovita skupinska igra Paternostrovih z vso zlahko in smučarji. Dasi pošameznikov ne bi mogli grajati — podali so svoje vloge po svojem najboljšem znanju in spretnosti — bi mogli kljub

Ne smemo pozabiti še druge obletnice, ki smo jo obhajali pred nekaj dnevi — 90 letnico Prešernove smrti.

Prešeren pomeni — čeprav je preteklo od njegove smrti že skoraj stoletje — vrhunec pesniškega ustvarjanja. Kdo je pred njim ali za njim dojel slovensko besedo tako kot on? Kdo je iskal z večjo ljubeznijo lepote in človečnosti, pa je obenem doživel tolika razočaranja? Kdo bi mogel zlit v pesem toliko harmonijo, če bi ga — tako romantično usmerjenega in pesniško mehkega — tepla tako surova in topa vsakdanjost in zagrenjenost nad vsem, kar je doživljal.

Zatekel se je k domovini, v kateri — prav tako preganjan in razbičani kakor je bil sam — je našel najbolj primerne oblike in izraza. Ko je bil vesel, je pel o domovini v svoji »Zdravljici«, ko ga je trla smrt prijatelja Smoleta, ni pozabil domovine, »ki jo je ljubil pristrčno ves čas«. Svoje gorje pa je nosil sam, saj se je zavedal svojega poslanstva, rekoč: »Stanu se svojega spomni, trpi brez miru«.

Danes je Prešeren luč, ki gre pred nami, luč, ki ne bo izgorela, dokler bo Slovenec ljubil slovenstvo. Brez Prešerna ne bi bili to, kar smo: neumrljivi narod z neumrljivo pesmijo.

temu trditi, da je primanjkovalo vestnosti, ki bi dala odrskemu delu gibkost in hitrejši potek. Največ krivde pa leži na avtorju samem.

Kar bi še radi omenili, je ono boleče mesto, ki mora najti svojega zdravnika — orkester. Ne samo kulturne potrebe in prestiž v društvenem življenju, tradicija zahteva predvsem, da je treba poskrbeti, da bomo v najkrajšem času izpopolnili orkester. Moči je dovolj in dobrih, treba je le volje in hotenja. Menda naš klic ne bo edini in brez odmeva, zato moremo pričakovati svetlejše bodočnosti tudi v tem primeru.

Cerkveni vestnik

Poroke: 29. januarja Andervald Silvester, tovarniški delavec, Pod Mežakljo 62, in Pogačnik Barbara, hči posestnika in tovarniškega delavca, Pod Mežakljo 52; 5. februarja Vrhunc Franc, tovarniški delavec, Gosposvetska 17, in Robavs Cecilija, hči tovarniškega delavca, Gosposvetska c.; 6. februarja Katnik Alojzij, tovarniški uradnik, Obrtniška 10, in Pohar Vida, hči tovarniškega uradnika, Ruardov trg 1; 12. februarja Fuks Rudolf, elektromehanik KID, Ilirska cesta, in Azman Zofija, hči tovarniškega delavca, Ilirska c.; 12. februarja Jug Stanislav, tovarniški delavec, Hrušica 45, in Potočnik Ana, hči posestnika, Hrušica 71.

Rojstva: 30. januarja Magda Reichman, hči frizerke Neže Reichman, Plavž 11; 1. februarja Doroteja Marija Kalan, hči tovarniškega delavca Srečka, Pod Gozdom; 10. februarja Valentin Novak, sin tovarniškega delavca Cirila, Savsko nabrežje.

Smrti: 28. januarja Pintar Antonija, žena tovarniškega delavca, stara 55 let, Hrušica; 5. februarja Karolina Kovačič, šivilja, stara 45 let, Gosposvetska c. 30; 3. februarja Vojko Furlan, sin carinskega posrednika, star 8 let, Murava.

prepričanja, »da Korošec že ve, kaj dela. Njemu je treba samo zaupati«. Po preteku dveh mesecev po volitvah pa se že vidijo obrisi čudovito modre taktike našega preizkušnega voditelja. Živo nam prihajajo v spomin besede, ki jih je govoril na volilnem shodu v Radovljici. Tam je naš voditelj bil kos pre-roka. Napovedal je, da smo sedaj v volilni borbi nasprotniki liste dr. Mačka. Prišel pa da bo čas, ko bomo šli na volitve z listo, na kateri bodo kandidirali Stojadinovič, Maček in Korošec. To bo prišlo zaradi tega, ker mora priti enkrat do sporazuma med Srbi, Hrvatji in Slovenci. Za to bo treba seveda dalj časa. Dr. Korošec je omenil, da bodo razgovori in pogajanja za tak sporazum trajala morda eno do dve leti. Ni izključeno, da bo takrat prišlo do ponovnih volitev z zgoraj omenjenim skupnim nastopom zastopnikov Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ob političnih dogodkih teh dni se spominimo tudi besed našega drugega voditelja in desne roke dr. A. Korošca ministra dr. M. Kreka, ki je na znamenitem volilnem shodu na Jesenicah 1. decembra l. 1958 ob vzkliku v dvorani: »Živio dr. Maček!« takoj dodal: »Da, živio dr. Maček na Hrvaškem, toda sram naj bo vsakega, kdor tako kliče na Slovenskem.« Iz te njegove pripombe so vsi prav sklepali, da hoče reči tole: Mi smo za sporazum med Srbi, Hrvatji in Slovenci in zato ne vsiljujemo na Hrvaškem nikogar razen Hrvata, ne dovolimo pa, da bi slovenske vrste razbijal kdorkoli in naj bo to Srb ali Hrvat. Mi nočemo ne srbskega in ne hrvaškega gospostva, mi hočemo pravičen sporazum, ki bo koristen za vse tri narode in za vso državo. Vse drugače pa se godi našim narodnim odpadnikom, ki so rojeni Slovenci, pa so se pri zadnjih volitvah hoteli obleči v hrvaško obleko. Ob prvi ostavki vlade so že razglašali, da je vlada padla in da pridejo na vlado sedaj oni. Ob drugi ostavki vlade se

je na račun sigurne opozicionalne vlade na Jesenicah že pilo, da je teklo vino po mizah. A spet dolgi nosovi. Naivnost in neumnost sta si res sestri. Ni treba veliko politične modrosti, da lahko vsak uvidi, da je možno v sedanjem političnem položaju, da vlada ali samo JRZ ali pa večinski zastopniki Srbov, Hrvatov in Slovencev, v nobenem primeru pa ne morejo biti udeleženi pri vladi slovenski odpadniki, ker politično ti ne eksistirajo.

Dovje

Fantovski odsek je priredil 29. januarja smuške tekme v teku za naraščaj in mladee. Naraščajniki so imeli dva km dolgo progo, mladeci pa 5 km. Tekma se je vršila na Dovškem polju, s startom in ciljem pred Prosvetnim domom. Med mladee je prevozil progo v najkrajšem času Poldo Janez, drugi Lihetenegger Jože, tretji Karel Pavlus. Pri naraščaju sta bila kar dva prvaka, in sicer Knaflič Franc in Balažič Jože, ki sta progo prevozila v enakem času. Kot tretji se je plasiral Lihetenegger Kristel. Tekmovalo je 17 mladcev in 16 naraščajnikov. Prijatelji mladine so darovali nekaj praktičnih daril za zmagovalce. Vsak tekmovalac je dobil dober prigrizek, da so bili ob zaključku še bolj zadovoljni. Ta tekma pa je tudi pokazala, da je med našo mladino mnogo talentov, ki bodo po vestnem treningu prav gotovo dali kakšnega bodočega prvaka. Za takšno skrb je treba fantovskemu odseku samo čestitati.

Dekliški krožek je priredil na Svečnico igro »Blažena Imelda«, ki je nad vse pričakovanje dobro uspela.

Zaradi govorice nekakšnih nepravilnosti, ki se dogajajo pri nas v fari in se celo zanašajo v časopisje, moramo reči v svojo obrambo in zaradi dobrega imena vseh faranov, da vse delikte povzročajo le tujci, ki so se tod naselili in ne upoštevajo miroljubnosti domačinov. Toliko v vednost vsem, ki poznajo kraj in domačine.

Vse pisarniške in knjigoveške potrebščine v trgovini Krekovega doma

Najmočnejši organizem industrije

(Dalje.)

Ko že poznamo vzroke pripadnosti družine industriji, si oglejmo najprej okolico njenega udejstvovanja, ki je vsikdar najbolj jasen odraz njenega notranjega življenja.

Kraj, v katerem se razvija industrija, nosi izrazit pečat nevsiljenega reda, ki je na prvi pogled vsaj na zunaj dokaj sprejemljiv in znošen, za povprečnega kar ugoden. Kakor hitro pa opazujemo to življenje s stališča, s katerega se proletariat prosvetno, kulturno in stanovsko izživlja, začutimo neugoden, dražec pritisk tega enoličnega reda, ki ga vsiljuje prosperiteta industrije vsej svoji okolici in vsem, kar se vzporedno z njenim življenjskim tokom giblje. Tako se ta navidezno ugoden red naenkrat spremeni v železen zakon tam, kjer se industriji podložno delavstvo svobodno izživlja. Temu redu pa se mora nujno podrediti tudi red v vseh kulturnih in prosvetnih ustanovah, če hoče proletariat v svoji osebni svobodi živeti tudi svojemu umskemu in narodnostnemu delu. Kakor hitro pa te prilagoditve ni, so vse javne ustanove v industrijskem okolišu brezplodne, ker ne bi imele svojega delovnega reda prilagodenega času, v katerem ima delavstvo pravico izražati svoje prepričanje ter mu posvečati svoj prosti čas.

Če ta industrijski red tako močno vpliva na svojo okolico posredno, kako močan je ta vpliv šele pri delavskih družinah, ki so mu neposredno podrejene. Če se mu mora prilagoditi javno

življenje, tem bolj mu je podložna družina delavca, ki je pogojno vezana na njene dajatve. Ta pogoj tira k posebnemu vzdrževanju celotnega družinskega reda, ki je vsikdar podrejen očetovemu delovnemu redu, pa naj bodo njene težnje in potrebe temu še tako nasprotni. Sčasoma se temu redu delavska družina tako prilagodi, da pozabi na svoje prvobitne potrebe izživljanja, da celo pri vzgoji otrok ne čuti nobenega tujega vpliva in ne raznih kvarnih odtenkov čuta podložništva, ki ga prinaša domov oče v vsej svoji biti. Odtod prihaja tisti neizbrisni pečat na proletarsko mladino, odtod nagnjenje k nezavedni podrejenosti, ki ustvarja razliko med »nižjim« in »višjim«, kar daje temelj industrijskemu absolutizmu.

Prvi in najvažnejši vpliv, ki ga dobe z vzgojo otroci delavca, je občutek tesnih in enoličnih razmer, v katerih se kretajo in čudijo grenkim spoznanjem. Vsa radodarnost nje mladosti pa je strogo omejena na tedenski zaslužek očeta, ki je že mesec vnaprej porazdeljen na neobhodno potrebne izdatke. Višina zaslužka je merilo izdatkov, torej tudi nujno merilo potreb. Preko teh se družina v lastno korist ne sme nagniti, če hoče izbežniti posledicam zadolžitve, iz katere jo more izkopati le največja žrtev. Proti takim zadolžitvam pa je industrijski red neizprosno in sledijo premogokrat usodni odtegljaji.

(Dalje prihodnjič.)

Slavko Savinšek:

Med Mežakljo in Mirco

(Dalje)

»Seveda, jaz sem kriva, ker sta vidva tako hitela! Saj bi mi bil lahko povedal, da ne maraš iti z menoj, pa bi bilo dobro!«

»Kako krivo sodiš, Anica! Le priznaj!«

»Le priznaj ti, Dreja. Da se človek naveliča vedno z enim in istim in mu včasih dobro de biti z drugim!«

»Sodiš po sebi morda, Anica?« Dreja vstane, ker stol pod njim kar gori.

»Dreja!« plane iz Anice.

»Anica, ne bodi tako brž huda in razžaljena!« tolaži Milka, ker jo boli, da je zaradi nje vse to.

»Ne jaz, ne gospod Dreja ni mislil nič hudega, ti pa se tako razburjaš!«

»Seveda, jaz naj potrpi, zaradi, zaradi...«

»Ne reci, Anica!« plane Dreja.

»Zaradi — tebe!« sune v Milko.

»Anica!« Milki privro solze in se obrne proč.

»Anica, čemu govoriš, česar sama ne verjameš!«

»Samo to naj verjamem, kar mi ti praviš — Dreja, kajpada! Na lepo besedo! Za hrbtno pa me varaš z drugo!« Solze ji pretirajo besedo.

»Kam pa greš, Anica, počakaj!« skoči za njo Dreja, ki z naglo kretnjo pritiska kljuko in hoče ven. »Ali naj grem s teboj?«

Niti odgovora mu ne da. Naglo si obriše z robcem solze, pa stopi skozi vežo na cesto. Dreja stoji med vrati, gleda za Anico, gleda na Milko neodločen. A kakor bi se utrgal z verige odhiti brez pozdrava za Anico. Amorček za njim. V nekaj korakih jo dohiti in gre molče ob njeni strani. Prižge si cigareto pa jo vrže stran po nekaj potegih in prižge drugo. A tudi tej se enako zgodi.

In prižge si še tretjo, ki šele najde več milosti v njegovih očeh.

Nikogar ni na cesti; redke hiše spe v opoldanski prigrivici.

»Anica!« prične Dreja tiho, kakor bi se bal zbuditi iz spanja kamenje. »Anica, ali si huda?«

Pes se zažene za mušico in ji sledi do vode.

»Anica, ali ti je hudo?«

»Amor, Amor, ta, ta!«

»Anica, čemu si se tako razhudila? Saj ni bilo nič narobe!«

»Amorček, pojdi no sem!«

»Tako sem te težko čakal, pa te ni bilo, kakor si obljubila!«

Pes priteče k Anici.

»Kako si priden, Amorček, ja, ja, priden!« in ga poboža. Pes se vzpne po dekletu.

»Pusti, Anica, psa; vidiš, umazal te je s prasnimi tacami!«

»Amorček, priden, priden!« boža Anica spotoma psička.

»Stran, Amor! Marš!«

Pes preplašen pogleda in pobegne.

»Amor, pojdi sem, pojdi!«

Pes postoji in vprašujoče gleda zdaj Anico, zdaj Drejo.

»Anica, zakaj mi nič ne odgovoriš?«

»Le pojdi sem, Amorček, le! Nič se ne boj!«

Pes se še ne upa, ker vidi plamteti Drejeve oči.

»Zakaj si taka z menoj, Anica? Za psa imaš prijazno besedo, zame je nimaš!«

»Na, Amorček, sladkor, na!« Anica odpre torbico in vzame ven košček sladkorja. Pes plane k njej.

»Na, priden, Amor, na!« Pes hlastne po sladkorju in se zahvali z repom.

Dreja postoji. »Anica, odgovori mi; kaj sem ti vendar storil, da si taka z menoj?« (Dalje.)